

Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 3ης Σεπτεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής – Άρθρο 18, παράγραφος 2 – Αγωγή ασκηθείσα από τον επαγγελματία κατά του καταναλωτή – Έννοια της “κατοικίας του καταναλωτή” – Κρίσιμος χρόνος για τον καθορισμό της κατοικίας του καταναλωτή – Μεταφορά της κατοικίας του καταναλωτή μετά τη σύναψη της σύμβασης και πριν από την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος»

Στην υπόθεση C-98/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Obvodní soud pro Prahu 8 (πρωτοδικείο 8ου τομέα Πράγας, Τσεχική Δημοκρατία) με απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 26 Φεβρουαρίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

mBank S.A.

κατά

ΡΑ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Safjan, πρόεδρο τμήματος, C. Toader (εισηγήτρια) και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

* Γλώσσα διαδικασίας: η τσεχική.

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της mBank S.A., τράπεζας εδρεύουσας στην Πολωνία η οποία ασκεί δραστηριότητες διαδικτυακώς στην Τσεχική Δημοκρατία μέσω υποκαταστήματος, και της ΡΑ, σχετικά με απαίτηση προκύπτουσα από ανεξόφλητες δόσεις οφειλόμενες βάσει συμβάσεως καταναλωτικής πίστης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 15 και 34 του κανονισμού 1215/2012 έχουν ως εξής:
- «(15) Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου. [...]
- [...]
- (34) Θα πρέπει να διασφαλισθεί η συνέχεια μεταξύ της σύμβασης [της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1)], του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 [του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1),] και του παρόντος κανονισμού, και γι' αυτό το σκοπό θα πρέπει να προβλεφθούν μεταβατικές διατάξεις. Η ίδια ανάγκη συνέχειας ισχύει και όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης της [εν λόγω] σύμβασης [...] και των κανονισμών που την αντικατέστησαν.»
- 4 Το κεφάλαιο II του κανονισμού 1215/2012, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής Δικαιοδοσία», περιλαμβάνει δέκα τμήματα. Το τμήμα 1, που επιγράφεται «Γενικές Διατάξεις», περιλαμβάνει το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού, το οποίο ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:
- «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»
- 5 Στο τμήμα 2 του εν λόγω κεφαλαίου II, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», το άρθρο 7 του κανονισμού αυτού προβλέπει τα ακόλουθα:
- «Πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:
- 1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η [επίδικη] παροχή·
β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης, και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:
- εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,
 - εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·
- γ) το στοιχείο α) εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β)·

[...]».

- 6 Στο κεφάλαιο II το τμήμα 4 του κανονισμού 1215/2012, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών», περιλαμβάνει τα άρθρα 17 έως 19 του κανονισμού.
- 7 Το άρθρο 17, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:
- «1. Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου που τις καταρτίζει, του καταναλωτή, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος [...]:
- α) όταν πρόκειται για σύμβαση πώλησης αγαθών με τμηματική καταβολή του τιμήματος·
- β) όταν πρόκειται για σύμβαση δανείου με σταδιακή εξόφληση ή παροχής πίστωσης με άλλη μορφή για τη χρηματοδότηση της αγοράς αγαθών· ή
- γ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, όταν η σύμβαση έχει συναφθεί με πρόσωπο το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή ή κατευθύνει με οποιοδήποτε τρόπο τέτοιου είδους δραστηριότητες σε αυτό το κράτος μέλος ή σε διάφορα κράτη, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω κράτους μέλους, και η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων.
2. Όταν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή δεν έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος[,] αλλά έχει υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη εγκατάσταση σε κράτος μέλος, θεωρείται, ως προς τις διαφορές τις σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.»
- 8 Το άρθρο 18, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:
- «Αγωγή του αντισυμβαλλομένου κατά του καταναλωτή ασκείται μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.»
- 9 Στο κεφάλαιο II το τμήμα 7, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας», περιλαμβάνει το άρθρο 26 του εν λόγω κανονισμού το οποίο ορίζει τα εξής:
- «1. Πέραν των περιπτώσεων όπου η διεθνής δικαιοδοσία απορρέει από άλλες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, το δικαστήριο κράτους μέλους ενώπιον του οποίου ο εναγόμενος παρίσταται αποκτά διεθνή δικαιοδοσία. Ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται, αν η παράσταση έχει ως σκοπό την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας ή αν υπάρχει άλλο δικαστήριο με αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 24.
2. Σε υποθέσεις που αναφέρονται στα τμήματα 3, 4 ή 5, όταν εναγόμενος είναι ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος, ένας δικαιούχος της ασφαλιστικής σύμβασης, ο ζημιωθείς, ο καταναλωτής ή ο εργαζόμενος, το δικαστήριο[,] προτού κηρύξει εαυτό αρμόδιο βάσει της παραγράφου 1, εξασφαλίζει ότι ο εναγόμενος ενημερώθηκε για το δικαίωμά του να αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου και για τις συνέπειες της εμφάνισης ή της μη εμφάνισής του στο δικαστήριο.»
- 10 Το κεφάλαιο V του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές διατάξεις», περιλαμβάνει το άρθρο 62 που ορίζει τα ακόλουθα:
- «Για να καθορίσει αν διάδικος έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους μέλους του επιληφθέντος δικαστηρίου, το δικαστήριο εφαρμόζει το εθνικό δίκαιο.»

Το τσεχικό δίκαιο

- 11 Από το άρθρο 11, παράγραφος 1, του zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád (νόμου 99/1963 περί κώδικα πολιτικής δικονομίας) προκύπτει ότι οι υφιστάμενες κατά τον χρόνο έναρξης της ένδικης διαδικασίας περιστάσεις καθορίζουν την καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα μέχρι την περάτωση της διαδικασίας. Όσον αφορά την κατά τόπον αρμοδιότητα, από το άρθρο 85 του κώδικα αυτού προκύπτει ότι, εκτός αν νόμος ορίζει άλλως, το αρμόδιο τακτικό δικαστήριο για φυσικό πρόσωπο είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου το φυσικό πρόσωπο έχει την κατοικία του.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 12 Στις 21 Ιουλίου 2014 οι διάδικοι της κύριας δίκης συνήψαν με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων σύμβαση καταναλωτικής πίστης δυνάμει της οποίας χορηγήθηκε στην ΡΑ, φυσικό πρόσωπο συμβληθέν υπό την ιδιότητά του ως καταναλωτή, δάνειο ύψους 50 000 τσεχικών κορωνών (CZK) (περίπου 1 820 ευρώ).
- 13 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η ΡΑ κατέστη επανειλημμένα υπερήμερη ως προς την εξόφληση των μηνιαίων δόσεων εκ της ως άνω συμβάσεως, τις οποίες και δεν κατέβαλε παρά τις πλείονες εξώδικες οχλήσεις εκ μέρους του τραπεζικού ιδρύματος και την πρόταση εξωδικαστικού συμβιβασμού που της απηύθυνε αυτό πριν από την άσκηση της αγωγής.
- 14 Στις 7 Μαρτίου 2018 η mBank άσκησε αγωγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου με την οποία ζητεί να υποχρεωθεί η ΡΑ να της καταβάλει το κύριο κεφάλαιο, τους τόκους επί του κεφαλαίου αυτού και την κεφαλαιοποίηση των τόκων.
- 15 Όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία του Obvodní soud pro Prahu 8 (πρωτοδικείου 8ου τομέα Πράγας, Τσεχική Δημοκρατία), η mBank προέβαλε ότι η ΡΑ έπρεπε να θεωρηθεί ότι έχει την κατοικία της στην Πράγα (Τσεχική Δημοκρατία), όπως προκύπτει από τη διεύθυνση την οποία δήλωσε η ενδιαφερόμενη στην αίτηση για τη χορήγηση πίστωσης και στην ίδια τη σύμβαση.
- 16 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής, η κατοικία της ΡΑ βρισκόταν στην επικράτεια της Σλοβακικής Δημοκρατίας και όχι σε εκείνη της Τσεχικής Δημοκρατίας. Ειδικότερα, πέραν του ότι δεν κατέστη δυνατή η επίδοση κανενός δικογράφου στην ενδιαφερομένη εντός της Τσεχικής Δημοκρατίας, η ΡΑ, κατόπιν ενημέρωσής της σύμφωνα με το άρθρο 26, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012, ισχυρίστηκε, προσκομίζοντας στοιχεία προς στήριξη των δηλώσεών της, ότι, κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής, η κατοικία της βρισκόταν στη Σλοβακία και, εν συνεχεία, αμφισβήτησε τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος της υποθέσεως τσεχικού δικαστηρίου.
- 17 Μολονότι το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι με τον όρο «κατοικία του καταναλωτή», κατά τον κανονισμό 1215/2012, νοείται η κατοικία του καταναλωτή κατά τον χρόνο άσκησης του ενδίκου βοηθήματος, ζητεί εντούτοις από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν πράγματι ισχύει τούτο ή αν με τον όρο αυτό νοείται η κατοικία του καταναλωτή κατά τον χρόνο της γένεσης της συμβατικής σχέσης, ήτοι, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, κατά τον χρόνο σύναψης της οικείας σύμβασης πίστωσης.
- 18 Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει επίσης ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση δεν είναι ούτε σύμβαση πώλησης αγαθών με τμηματική καταβολή του τιμήματος ούτε σύμβαση δανείου για τη χρηματοδότηση αγοράς αγαθών, κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 1215/2012, και ότι, κατά το ίδιο, βάσει του εν λόγω άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο γ', η σύμβαση αυτή θα μπορούσε να αποτελεί σύμβαση συναφθείσα από καταναλωτή μόνον αν είχε συναφθεί με πρόσωπο το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες εντός του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή.

19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Obvodní soud pro Prahu 8 (πρωτοδικείο 8ου τομέα Πράγας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Νοείται ως “κατοικία του καταναλωτή” κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού [1215/2012] η κατοικία του καταναλωτή κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής ή κατά την ημερομηνία γένεσης της συμβατικής ενοχής μεταξύ του καταναλωτή και του αντισυμβαλλομένου του (όπως, για παράδειγμα, κατά την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης), δηλαδή πρόκειται για σύμβαση καταναλωτή, κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ως άνω κανονισμού, ακόμη και στην περίπτωση που ο καταναλωτής έχει, κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής, την κατοικία του στο έδαφος άλλου κράτους μέλους από εκείνο στο οποίο ο αντισυμβαλλόμενός του ασκεί τις εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του;

2) Δύναται καταναλωτής ο οποίος έχει κατοικία σε άλλο κράτος μέλος, κατά την έννοια του άρθρου 7 του κανονισμού [1215/2012], να εναχθεί ενώπιον δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή όφειλε να εκπληρωθεί η επίδικη παροχή (ανεξάρτητα από το άρθρο 18, παράγραφος 2, και το άρθρο 26, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού), διότι ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή δεν ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες στο κράτος όπου ο καταναλωτής έχει την κατοικία του κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

20 Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού του Διαδικασίας, όταν η απάντηση σε ερώτημα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής απόφασης ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

21 Στο πλαίσιο της υπό κρίση προδικαστικής παραπομπής, επιβάλλεται η εφαρμογή της ως άνω διατάξεως.

22 Προκαταρκτικώς υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση η οποία να του παρέχει τη δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Μαΐου 2020, World Comm Trading Gfz, C-684/18, EU:C:2020:403, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

23 Συνεπώς, με τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012, ως «κατοικία του καταναλωτή», όπως μνημονεύεται στην εν λόγω διάταξη, νοείται η κατοικία του καταναλωτή κατά τον χρόνο της σύναψης της επίμαχης σύμβασης ή η κατοικία του κατά τον χρόνο της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος.

24 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση συνήφθη από φυσικό πρόσωπο υπό την ιδιότητά του ως καταναλωτή και ότι από κανένα άλλο στοιχείο της δικογραφίας την οποία έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο δεν μπορεί να συναχθεί ότι η ΡΑ συνήψε την εν λόγω σύμβαση για χρήση συνδεδεμένη με επαγγελματική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012.

- 25 Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη, η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην κατηγορία των «συμβάσεων που έχουν συναφθεί από καταναλωτή» κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης.
- 26 Όσον αφορά τους ειδικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς συμβάσεις συναφθείσες από καταναλωτή, στην περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, η αγωγή ασκείται από τον επαγγελματία κατά του καταναλωτή, το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012 προβλέπει κανόνα αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας, βάσει του οποίου η αγωγή ασκείται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.
- 27 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η ΡΑ, η οποία είχε την κατοικία της στην επικράτεια της Τσεχικής Δημοκρατίας κατά τη σύναψη της επίμαχης στην κύρια δίκη σύμβασης πίστωσης, μετέβαλε έκτοτε την κατοικία της, χωρίς να ενημερώσει για τη μεταβολή αυτή ούτε τον αντισυμβαλλόμενο της ούτε τις τσεχικές αρχές.
- 28 Εντούτοις, όπως εκτίθεται στη σκέψη 16 της παρούσας διατάξεως, το αιτούν δικαστήριο, εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο του δικάζοντος δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, διαπίστωσε ότι η τελευταία γνωστή κατοικία της ΡΑ βρισκόταν στη Σλοβακία.
- 29 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, πρώτον, το γράμμα του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012, μεταξύ άλλων στο κείμενο της διατάξεως στην τσεχική, τη γερμανική, την αγγλική, την πολωνική, τη ρουμανική και τη φινλανδική γλώσσα είναι σαφές καθόσον κάνει λόγο για «το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής». Επομένως, βάσει γραμματικής ερμηνείας της διάταξης αυτής, ένδικο βοήθημα ασκηθέν από επαγγελματία κατά καταναλωτή μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο το έδαφος έχει την κατοικία του ο καταναλωτής κατά τον χρόνο της άσκησης του οικείου ενδίκου βοηθήματος.
- 30 Δεύτερον, όπως προκύπτει και από την έκθεση του P. Jenard σχετικά με τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη δικαιοδοσία και την αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1986, C 298, σ. 94), το να προκρίνεται η πραγματική κατοικία που είχε ο καταναλωτής κατά τον χρόνο της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος αντί της κατοικίας που αναφέρεται στη σύμβαση αποτελούσε την εξεταζόμενη λύση ήδη από την εποχή της σύναψης της Σύμβασης αυτής. Ειδικότερα, στη σελίδα 61 της εκθέσεως αυτής, ο P. Jenard αναφέρει ότι «[ο] καθορισμός της δικαιοδοσίας, σε περίπτωση ασκήσεως αγωγής από τον πωλητή ή τον δανειστή, παρουσιάζει δυσχέρειες αν ο αγοραστής ή ο δανειοδοτούμενος εγκαθίστανται σε αλλοδαπό κράτος μετά τη σύναψη της συμβάσεως» και διευκρινίζει ότι «[η] μέριμνα προστασίας των προσώπων αυτών επιβάλλει να εναχθούν μόνο ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου έχουν τη νέα κατοικία τους».
- 31 Τρίτον, διαφορετική ερμηνεία θα μπορούσε να προκαλέσει ανασφάλεια δικαίου ως προς το ποιο δικαστήριο πρέπει να επιληφθεί υποθέσεως στις περιπτώσεις που ο καταναλωτής έχει μεταβάλει την κατοικία του, μία ή περισσότερες φορές, ενόσω διαρκεί η επίμαχη έννομη σχέση. Πράγματι, το ενδεχόμενο να μπορούν να επιληφθούν μιας διαφοράς πλείονα δικαστήρια αντιβαίνει στον σκοπό του κανονισμού 1215/2012, όπως διατυπώνεται στην αιτιολογική του σκέψη 15, κατά την οποία οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας.
- 32 Στο πνεύμα αυτό, επισημαίνεται ότι, στη σκέψη 47 της αποφάσεώς του της 17ης Νοεμβρίου 2011, *Hypoteční banka* (C-327/10, EU:C:2011:745), η οποία αφορούσε τον κανονισμό 44/2001, πλην όμως μπορεί να τύχει εφαρμογής και στην περίπτωση του κανονισμού 1215/2012, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι «σε περίπτωση [...] κατά την οποία καταναλωτής ο οποίος συμβάλλεται σε [...] σύμβαση [...] δανείου [...] μεταφέρει την κατοικία του προ της ασκήσεως αγωγής εναντίον του για παράβαση των συμβατικών του υποχρεώσεων, [διεθνή δικαιοδοσία έχουν] τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο

έδαφος του οποίου βρίσκεται η τελευταία γνωστή κατοικία του καταναλωτή». Επομένως, σε περίπτωση μεταβολής της κατοικίας, κρίσιμη για τον προσδιορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας δικαστηρίου ενός κράτους μέλους είναι μόνον η τελευταία γνωστή κατοικία του καταναλωτή κατά τον χρόνο της άσκησης της οικείας αγωγής.

- 33 Ως εκ τούτου, τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους δεν έχουν διεθνή δικαιοδοσία να επιληφθούν διαφοράς εκ συμβάσεως συναφθείσας από καταναλωτή κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 όταν η τελευταία γνωστή κατοικία του καταναλωτή δεν βρίσκεται στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, όπως συμβαίνει εν προκειμένω.
- 34 Επισημαίνεται επιπλέον ότι η λύση αυτή επιρρωννύεται, κατά πρώτον, και από την εν γένει οικονομία των κανόνων που περιλαμβάνονται στο τμήμα 4 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2015, σχετικά με τις «συμβάσεις που έχουν συναφθεί από καταναλωτές», οι οποίοι πρέπει να ερμηνεύονται στενά, δεδομένου ότι συνιστούν παρέκκλιση τόσο από τον γενικό κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας, ο οποίος απαντά στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού και ορίζει ότι διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, όσο και από τον ειδικό κανόνα ως προς τις συμβάσεις, ο οποίος απαντά στο άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού και σύμφωνα με τον οποίον διεθνή δικαιοδοσία έχει το δικαστήριο του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η επίδικη παροχή (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά τον κανονισμό 44/2001, απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, Mühlleitner, C-190/11, EU:C:2012:542, σκέψεις 26 και 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 35 Κατά δεύτερον, όπως εξηγεί η μνημονευθείσα στη σκέψη 30 της παρούσας διατάξεως έκθεση του P. Jenard, μια τέτοια λύση συνάδει και με τον ιδιαίτερο σκοπό του τμήματος 4 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012 που αφορά τη «[δ]ιεθνή δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών» και θεσπίζει ειδικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας υπέρ των καταναλωτών, οι οποίοι τεκμαίρεται ότι, από οικονομικής απόψεως, είναι το ασθενέστερο από τα συμβαλλόμενα μέρη και, από νομικής απόψεως, έχουν μικρότερη πείρα από εκείνη που έχουν οι επαγγελματίες αντισυμβαλλόμενοί τους (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2015, Hobohm, C-297/14, EU:C:2015:844, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 36 Στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει επομένως να δοθεί η απάντηση ότι ως «κατοικία του καταναλωτή», κατά το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 1215/2012, νοείται η κατοικία του καταναλωτή κατά τον χρόνο της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 37 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Ως «κατοικία του καταναλωτή», κατά το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, νοείται η κατοικία του καταναλωτή κατά τον χρόνο της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος.

(υπογραφές)